

ولف مطرح ساخته و به دنبال آن پیشنهاد می‌کند که چاپ این کتاب با کمک مالی ایران به گونه‌ای فراهم آید تا هنگام برگزاری جشن هزاره فردوسی منتشر گردد.

در سند شماره ۵ که در اواسط سال ۱۳۱۷ ش، پس از چاپ و انتشار فرهنگ ولف، سفارت ایران در برلین به وزارت فرهنگ پیشنهاد می‌کند که به منظور قدردانی از خدمات دو ایران‌شناس آلمانی: فریتس ولف و آکسل خن‌گرفه، به هر کدام نشان درجه یک علمی اهداء گردد. وزارت فرهنگ نیز در تاریخ ۱۳۱۷/۱۰/۵ از دربار تقاضای موافقت با این امر را می‌نماید که در ۱۳۱۷/۱۰/۱۹ با این موضوع موافقت می‌شود. گنجینه اسناد.

چنانکه از نگاشته پروفیسور شدر برمی‌آید - مقدمه فارسی ترجمه استاد کیکاوس جهاننداری - روز ۳۱ مارس ۱۹۴۳ آخرین روزی است که دوستی دکتر فریتز ولف را دیده‌است. در آن روزها تخلیه یهودیان از برلین شروع شده بود. شگفتی آور این است که راوی می‌گوید آخرین سخنان ولف پیامی به فرزندان اوست که «... بگویند من به عنوان یک مسیحی معتقد تسلیم سرنوشت خود هستم و با دلی شاد می‌میرم».

باز یافتن واژه‌ها با ارائه جدولها و تجدید چاپهای شاهنامه ژول مول - چاپ آموزش انقلاب اسلامی به قطع رقی - بسیار آسان است. حتی چاپ بروخیم نیز در اوایل با ۷ و ۸ و ۱۰ بیت پستر، و در مجلدات آخرین با سی و چهل بیت پس و پیش آسان به دست می‌آید. جدولی بر پشت شاهنامه‌های خود بر حسب ۵۰ پادشاهی قید باید کرد و سپس واژه منظور نظر را باز یافت.

سپاسگزاری از انتشارات اساطیر در چاپ متنی چنین دیربای یا نایاب چون قاموس کتاب مقدس فریضه‌ای است. بهای فرهنگ ولف در آلمان حدود پنجهزار مارک است، و این فرصتی مغتنم برای دانش پژوهان و شاهنامه فردوسی دوستان است. تاریخ چاپ دوم فرهنگ ولف در شاهنامه کتاب نادرست است. سال درست ۱۹۶۵ است. □

خرید، بدرستی نمی‌دانست که حاصل رنجها و کوششهایش چگونه در اختیار محققان مشتاق قرار خواهد گرفت.

بخت این بار یاری کرد و از حُسن اتفاق در ۱۹۳۳ م، هنگامی که ایران جشن هزاره فردوسی را به پا می‌کرد، وزارت امور خارجه آلمان، در بخش فرهنگی با تأمین ساختن مبلغ هنگفتی به چاپ کتاب در قطع رحلی سلطانی پرداخت. واژه‌نامه شاهنامه فردوسی با این چاپ عالی نمونه‌وار که در چاپخانه دولتی آلمان صورت گرفته بود آخرین شادمانی بزرگ در زندگی فریتس ولف محسوب می‌شد، چه بازمانده عمر را با نگرانیها و هراسهای روزافزون دست به گریبان بود.

گفتنی است در همان اوان دولت ایران در هیأت وزیران که در تاریخ پنجم آبان ۱۳۱۰ نوشته شده تصویب کرد:

«هیئت وزراء در جلسه پنجم آبان ماه ۱۳۱۰، تصویب نمودند که بر حسب تقاضای سفارت شاهنشاهی در پاریس، معادل یکصد لیره از اعتبارات غیرمترقبه دولت برای کمک به مخارج طبع فهرست شاهنامه که به وسیله دکتر فریتز ولف تهیه می‌گردد پرداخت شود.» (گنجینه اسناد، شماره ۱۹ و ۲۰، پاییز و زمستان ۱۳۲۳، ص ۹۹).

در زیر این تصویب‌نامه امضای کسانی چون: منخبرالسلطنه هدایت (رییس الوزرا)، سید حسن تقی‌زاده (وزیر طرق و شوارع)، علی منصور (وزیر داخله)، جعفر قلی اسعد (وزیر جنگ)، و یحیی قراقرز (وزیر معارف) دیده می‌شود. مدتها این تصویب‌نامه در پرده ابهام بازمی‌ماند.

در آبان ماه ۱۳۱۱ ش، نامه دیگری که در واقع پیشنهاد دوم حسین علاء به دربار (و به شخص تیمور تاش که متصدی فراهم ساختن مقدمات جشن هزاره فردوسی بوده) است، نوشته می‌شود که بر پایه آن ابهام فوق برطرف گشته و روشن می‌گردد که این مبلغ به دست ولف ترسیده است، در این نامه، حسین علاء ابتدا نظر پرفسور مینورسکی را مبنی بر مفید بودن فهرست

از گونه‌های بسیار سودمند فرهنگها که دیرینه‌ای بیش ندارد، فرهنگ بسامدی آثار منثور یا منظوم است. فرهنگ بسامدی (پس + آمد) شمار واژگان به کار برده شده در یک متن را باز می‌نماید و بر مبنای چنین واژه‌نامه‌ای، مصالح لغوی شاعر یا نویسنده باز شناخته می‌شود. فرنگیان چنین واژه‌نامه‌ای را کنکور دانش نام نهاده‌اند.

استوارترین واژه‌نامه بسامدی که به معنایی ارجمندترین این گونه است، فرهنگ شاهنامه ولف است. فریتس ولف دانشمند زبان‌شناس و اوستادان آلمانی به یازدهم نوامبر ۱۸۸۰ در برلین زاده شد، و تحصیلات خود را در زادگاه خود پی گرفت، و سرانجام در شهر گیسن زیر نظر کریستیان بارتولومه بزرگترین متخصص زبانهای باستانی ایران که صاحب جامع‌ترین فرهنگ و دستور و ترجمه اوستا بود ادامه داد. رساله فریتس ولف که دارای عنوان «مصادر در زبانهای ایرانی و هندی است به سال ۱۹۰۷ در آغاز چهلمین سال انتشار مجله «تحقیقات تطبیقی زبان شناسی» به چاپ رسید. با دشواریهای بسیاری که در راه تألیف و تحقیق و تصنیف برای ولف، به اعتبار یهودی بودن در پیش بود، وی با همتی بلند به کار ترجمه اوستا پرداخت، و سپس کار بسیار پرنج و ممرارت تدوین فرهنگ بسامدی شاهنامه فردوسی را وجهه همت خود ساخت. بیست و پنج سال تمام او در راه به پایان بردن این فرهنگ صرف عمر کرد. وی تحقیق درین زمینه را بر مبنای نسخه هفت جلدی ژول مول از شاهنامه فردوسی که در پاریس به چاپ رسیده بود قرار داد. رنج جانکاهی که ولف برای تنظیم فرهنگ شاهنامه فردوسی به جان

فریتس ولف

محمد روشن فرهنگ شاهنامه فردوسی

فریتس ولف.

۳۲ ص مقدمه و راهنمای فارسی + ۱۰۹ ص + ۹۱۱ ص.

وزیری - انتشارات اساطیر - تهران